

Nr 318.

Godkänd av första kammaren den 4 juni 1923.

Godkänd av andra kammaren den 6 juni 1923.

Riksdagens skrivelse till Konungen, angående vissa framställningar rörande pensioner och understöd.

(Bankoutskottets utlåtanden nr 20 och 32.)

Till Konungen.

1:o) I en till riksdagen den 26 januari 1923 avlåten proposition nr 35 har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att till sådana f. d. poststationsföreståndare och lantbrevbärare, som frånträtt sina befattningar före 1918 års ingång och vilka åtnjuta understöd för sin återstående livstid av det å postverkets stat för driftkostnader upptagna förslagsanslaget till livräntor och understöd, må under år 1923 av postmedel utbetalas förhöjning med fyrtio procent av vederbörande tillkommande understöd.

Riksdagen, som icke funnit anledning till erinran mot Eders Kungl. Maj:ts förslag, har bifallit Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition.

2:o) I en till riksdagen avlåten, den 16 mars 1923 dagtecknad proposition nr 163 har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

a) I punkt 1:o) av sagda proposition har hemställts, att riksdagen må medgiva, att till avlidne förre stationsinspektoren vid statens järnvägar Per Åkesson Blomsterqvists änka Maria Blomsterqvist, född Lund-

gren, må av trafikmedel utbetalas pension till ett årligt belopp av 600 kronor, att utgå från och med den 1 januari 1923 i enlighet med de grunder, som i § 6 av gällande reglemente för statens järnvägars änke- och pupillkassa stadgas rörande pensioner till änkor efter delägare i nämnda kassa.

Riksdagen har bifallit Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

b) Under punkt 2:o har hemställts, att riksdagen må medgiva, att förre postföraren Johan Petter Siikavuopio må från och med den 1 januari 1923 under sin återstående livstid åtnjuta ett årligt understöd av 400 kronor, att utgå av postmedel.

Såsom departementschefen erinrat, äro postförare, vilka icke tjänstgjort som lantbrevbärare, ej berättigade till pension eller understöd av allmänna medel. Endast i vissa undantagsfall har riksdagen, där alldeles särskilda omständigheter förelegat, beviljat dylika understöd. Det arbete, som Siikavuopio under 24 år utfört för framförande av posten den 37 mil långa linjen genom obanade ödemarker i landets nordligaste trakter, måste enligt riksdagens mening betraktas såsom en kulturbragd i sitt slag och bär vittne om ett mindre vanligt nit och intresse vid fullgörandet av den med synnerliga besvärligheter förenade tjänstgöringen. Under sådana förhållanden anser riksdagen, att staten bör bevilja ett ålderdomsunderstöd åt Siikavuopio och har därför helt anslutit sig till Eders Kungl. Maj:ts förslag.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen, med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning, medgivit, att förre postföraren Johan Petter Siikavuopio må från och med den 1 januari 1923 under sin återstående livstid åtnjuta ett årligt understöd av fyrahundra kronor, att utgå av postmedel.

3:o) I en inom riksdagen väckt motion har hemställts, »att riksdagen må bevilja städerskan hos generalpoststyrelsen Augusta Fahlström, från och med den dag hon avgår från sin befattning hos styrelsen, ett årligt understöd för hennes återstående livstid ej understigande 420 kronor för helt år räknat att utgå av postmedel».

Med hänsyn till vad i ärendet förekommit har riksdagen funnit det vara billigt, att ett årligt understöd av postmedel beviljas städerskan Fahlström under hennes återstående livstid. I fråga om storleken av detta understöd har riksdagen anslutit sig till ett av statskontoret i avgivet yttrande framställt förslag om ett årligt belopp av 300 kronor. Understödet har beviljats att utgå från och med månaden näst efter den, vari städerskan Fahlström entledigas från sin anställning hos generalpoststyrelsen.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen i anledning av förevarande motion medgivit, att städerskan hos generalpoststyrelsen Augusta Fahlström må från och med månaden näst efter den, vari hon entledigas från sin anställning hos styrelsen, under sin återstående livstid av postmedel uppbära ett årligt understöd av trehundra kronor.

4:o) I en inom riksdagen väckt motion har hemställts, att riksdagen måtte åt lådbrevbäraren Konrad Olsson under hans återstående livstid bevilja ett årligt understöd av 300 kronor.

Visserligen har Olsson endast under kortare tid innehaft sådan anställning i postverkets tjänst, som kan berättiga till understöd av allmänna medel. Då emellertid, enligt vad läkarbetyg utvisar, största sannolikhet föreligger för det antagandet, att den sjukdom, som gjort honom oförmögen att med arbete försörja sig, delvis ådragits under arbete i postverkets tjänst, har riksdagen, med hänsyn tagen jämväl därtill, att Olsson under jämförelsevis lång tid i annan anställning än lantbrevbärarens utfört arbete för postverkets räkning, funnit sig böra medgiva, att ett understöd tillerkännes honom under hans återstående livstid. Det i motionen i sådant avseende föreslagna beloppet har synts riksdagen skäligt. Understödet har beviljats av postmedel att utgå från och med den 1 januari 1923.

Under åberopande av det anförda får riksdagen anmäla, att riksdagen, i anledning av förevarande motion, medgivit, att förre lådbrevbäraren i Strömslund Konrad Olsson må från och med den 1 januari 1923 under sin återstående livstid av postmedel uppbära ett årligt understöd av trehundra kronor.

5:o) I en inom riksdagen väckt motion har hemställts, »att änkan Mathilda Carolina Persson, född Åkesson, boende i Håkanstorp, f. g. 14, Malmö, S:t Pauli församling, måtte av statens järnvägars trafikmedel erhålla ett årligt understöd, så länge hon lever ogift, av 500 kronor, räknat från den 16 oktober 1920».

Med hänsyn till de i ärendet åberopade omständigheterna finner riksdagen det vara billigt, att änkan Persson under sin återstående livstid kommer i åtnjutande av ett årligt understöd av allmänna medel. Mot det i motionen i sådant avseende föreslagna beloppet har riksdagen icke haft något att erinra. Då understödet närmast har karaktären av en livränta i anledning av det olycksfall, varigenom mannen omkommit, har emellertid, på sätt statskontoret i avgivet yttrande ifrågasatt, särskild föreskrift ansetts böra meddelas, att å understödsbeloppet ej må utgå pensions- eller dyrtidstillägg. Understödet har beviljats av trafikmedel att utgå från och med den 16 oktober 1920.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen, i anledning av förevarande motion, medgivit, att avlidne muraren Måns Perssons änka Mathilda Carolina Persson, född Åkesson, i S:t Pauli församling, Malmö, må räknat från och med den 16 oktober 1920 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, av trafikmedel uppbära ett årligt understöd av femhundra kronor, dock utan rätt att å understödet åtnjuta pensions- eller dyrtidstillägg.

6:o) I en inom riksdagen väckt motion har hemställts om tilläggspension till f. d. förste stationsskrivaren C. L. Törnebladh.

Såsom i motionen erinrats, förelåg till behandling vid förliedet års riksdag en liknande motion som den nu förevarande. Såväl järnvägsstyrelsen som statskontoret avgävo på anhållan av riksdagens bankoutskott yttrande över motionen, och blev densamma i anslutning till myndigheternas yttranden av utskottet avstyrkt samt av riksdagen avslagen.

Uti sitt i ärendet avgivna yttrande anförde bankoutskottet, att av utredningen framginge, att f. d. förste stationsskrivaren Törnebladh, vilken vore född den 6 juni 1852 och den 1 januari 1890 vunnit ordinarie anställning i statens järnvägars tjänst, vid sin avgång ur tjänsten den 1 juli 1917 räknat en tjänstetid i ordinarie anställning av nära 27 år 6 månader. Enligt gällande pensionsbestämmelser hade han vid sitt avsked erhållit en pension av 2,357 kronor om året, varefter han från och med den 1 januari 1919 tillerkänts en tilläggspension av 107 kronor om året. Hans sammanlagda pensionsförmåner utgjorde alltså för närvarande 2,464 kronor årligen. Härå utginge jämväl dyrtidstillägg. Enligt förliedet års riksdags beslut om pensionstillägg åt vissa f. d. befattningshavare i statens tjänst har Törnebladh kommit i åtnjutande av sådant tillägg till belopp av 60 kronor om året, räknat från och med den 1 april 1922.

Innan Törnebladh vann ordinarie anställning, hade han under mera än 13 år använts i statens järnvägars tjänst först såsom elev och sedermera såsom extra befattningshavare. Beträffande anledningen till det långa dröjsmålet med hans antagande i ordinarie tjänst hade järnvägsstyrelsen meddelat, att det icke varit möjligt för styrelsen att därutinnan erhålla någon utredning utöver den, som återfunnes uti det av motionären åberopade, av numera avlidne trafikdirektören Sjöstedt på sin tid avgivna yttrandet.

I motionen hade gjorts gällande, att Törnebladh skulle hava blivit i viss mån orättvist behandlad, varigenom han kommit i en relativt sämre ställning i pensionshänseende. Någon tillförlitlig utredning för bedömande av riktigheten härav ansågs emellertid, såsom också järnvägs-

styrelsen framhöll, icke vara möjlig att åvägabringa, och syntes man vid sådant förhållande icke heller kunna taga någon hänsyn härtill.

Nu har emellertid införskaffats ytterligare ett intyg, utfärdat den 9 oktober 1922 av f. trafikdirektören F. Lindskog. Detta intyg synes överensstämma med det, som på sin tid avgivits av numera avlidne trafikdirektören Sjöstedt, därutinnan, att det uteslutande varit den omständigheten, att Törnebladh icke kunnat för sin befordran till ordinarie tjänst, förete författningsenligt läkarbetyg, som förorsakat, att han blivit från förslaget utesluten. Han synes redan år 1877 och därefter till år 1889 hava blivit föreslagen till erhållande av ordinarie stationsskrivartjänst men av nyssnämnda anledning därifrån uteslutits. Emellertid framgår, att Törnebladh faktiskt gjort tjänst, svarande mot stationsskrivares och, enligt vad det senast ingivna intyget synes utvisa, utan att ens tillfälligtvis hava varit av sjukdom förhindrad att tjänstgöra. Sedermera synes han också hava fullgjort sin tjänst, utan att sjukdom eller sjuklighet därifrån hindrat honom. Även om det ej kan med full visshet utrönas, huruvida Törnebladh, såsom man velat göra gällande, blivit på något sätt orättvist behandlad och därigenom icke varit i tillfälle att förete författningsenligt läkarbetyg, torde man likväl icke böra bortse från den särdeles långa tid, sammanlagt omkring 40 år, som han faktiskt gjort tjänst såsom ordinarie. Under sådana förhållanden anser riksdagen, med fästat avseende å innehållet i de båda åberopade intygen, det vara billigt, att Törnebladh kommer i åtnjutande av den föreslagna tilläggspensionen, utgörande enligt inhämtade uppgifter 434 kronor om året. Hans sammanlagda pensionsförmåner skulle då uppgå till 2,898 kronor med rätt till dyrtidstillägg men icke pensionstillägg. Det ifrågavarande skillnadsbeloppet har anvisats från och med den 1 januari innevarande år att utgå av trafikmedel.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen, i anledning av förevarande motion medgivit, att till f. d. förste stationsskrivaren Carl Leonard Törnebladh må, utöver honom författningsenligt tillerkänd pension å 2,464 kronor, från och med den 1 januari 1923 under hans återstående livstid av trafikmedel utgå ytterligare fyrahundratrettiofyra kronor årligen.

7:o) I en inom riksdagen väckt motion har framställning gjorts om beviljande av årliga understöd åt f. förste stationsskrivaren A. Th. Ene-grens änka och barn.

Av utredningen i ärendet framgår, att förste stationsskrivaren A. Th. Ene-gren, som var född den 2 juni 1854 och den 1 januari 1878 anställdes i ordinarie tjänst vid statens järnvägar, med utgången av september månad 1913 lämnat sin tjänst samt den 23 februari 1921 av-

lidit, efterlämnande änka och två minderåriga barn i mindre goda ekonomiska omständigheter. Jämlikt stadgandet i § 6 mom. 1 av reglementet för statens järnvägars änke- och pupillkassa äro Enegrens änka och barn icke berättigade till erhållande av pension, enär mannen vid äktenskapets ingående (den 4 juli 1907) var över 50 år gammal. Järnvägsstyrelsen och direktionen över statens järnvägars änke- och pupillkassa hava i avseende härå i avgivna yttranden framhållit, att det stått öppet för Enegren att, så länge han var i järnvägens tjänst, mot erläggande av vissa avgifter återförvärva delägarrätt i förenämnda kassa. Direktionen har i sitt yttrande meddelat, att beloppet av de avgifter, Enegren skulle hava erlagt till kassan, om han i september månad 1913, då han ännu var kvar i järnvägens tjänst, sökt sådan delägarrätt, utgjort, förutom årsavgifter 644 kronor 37 öre, en tilläggsavgift en gång för alla av 2,004 kronor 95 öre.

Enligt vad riksdagens vederbörande utskott inhämtat, har emellertid direktionen härvidlag uppgivit de avgifter, som fastställts att gälla från och med år 1914 och som efter medgiven reduktion också faktiskt skulle hava inbetalts av Enegren. Därest Enegren använt sig av sin rätt att ånyo ingå såsom delägare i kassan, vilket måste hava skett innan de nya avgiftsbestämmelserna började tillämpas, hade han i själva verket att räkna med betydligt större avgiftsbelopp, omkring 6,000 kronor, och kunde då icke heller äga någon kännedom om att en så betydande reduktion skulle komma att medgivas. Det torde alltså hava varit på grund av de avsevärt höga avgifterna, som Enegren underlät att begagna sig av sin ovan omfördälda rätt.

Det har emellertid synts riksdagen — med hänsyn särskilt till av riksdagen tidigare fattade beslut i likartade fall — som om den avlidnes långvariga anställning i statens tjänst, i det närmaste 35 år, borde kunna motivera något understöd av allmänna medel åt hans änka och minderåriga barn.

Enligt vad riksdagens vederbörande utskott inhämtat, skulle änkan Enegren och hennes två barn, därest mannen vid sin död varit delägare i förenämnda änke- och pupillkassa, hava erhållit en årlig pension av tillhoppa 1,655 kronor. Då emellertid Enegren år 1906 upphörde att vara delägare i kassan, har beloppet ansetts böra begränsas; och har riksdagen såsom skäligen understöd funnit sig böra besluta 300 kronor till änkan och 150 kronor till vardera barnet eller tillhoppa 600 kronor årligen, att från och med innevarande år under vanliga villkor utgå av trafikmedel.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen, i anledning av förevarande motion, medgivit, att förste stationsskrivaren Adam Theodor Ene-

grens änka Johanna Gustava Enegren, född Andersson, och makarnas minderåriga barn Uno Gustaf Theodor och Sztayicka Eva Maria må från och med den 1 januari 1923 åtnjuta årliga understöd att utgå av trafikmedel, änkan under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, med trehundra kronor samt vartdera av barnen till och med det år, varunder det fyller 18 år, med etthundra-femtio kronor.

8:o) I en inom riksdagen väckt motion har hemställts, »att riksdagen ville tillerkänna e. o. vagn- och stallkarlen C. F. Anderssons i Uddevalla efterlämnade änka ett årligt understöd av 300 kronor, att utgå fr. o. m. den 1 juli 1923».

Av utredningen i ärendet framgår, att änkan Anderssons avlidne man under omkring 45 år varit anställd dels såsom arbetare vid statens järnvägsbyggnader, dels såsom e. o. vagn- och stallkarl vid statens järnvägar. Själv har änkan Andersson, som är sjuklig och befinner sig i bekymmersamma ekonomiska omständigheter, under nära 17 år haft anställning som städerska vid statens järnvägar. Under sådana förhållanden har riksdagen ansett det vara billigt, att ett årligt understöd av trafikmedel beviljas henne under hennes återstående livstid. Det i motionen föreslagna understödsbeloppet har syntts riksdagen skäligt. Då emellertid änkan Andersson ännu kvarstår i sin anställning såsom städerska, har understödet bestämts att utgå från och med månaden näst efter den, vari hon entledigas från berörda anställning, dock tidigast från och med den 1 juli 1923.

Under åberopande av det anförda får riksdagen anmäla, att riksdagen, i anledning av förevarande motion, medgivit, att avlidne e. o. vagn- och stallkarlen C. F. Anderssons änka, Anna-Lisa Andersson, född Ersdotter, må från och med månaden näst efter den, vari hon entledigas från sin anställning som städerska vid statens järnvägars station i Uddevalla, dock tidigast från och med den 1 juli 1923, under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, av trafikmedel uppbära ett årligt understöd av trehundra kronor.

9:o) I en inom riksdagen väckt motion har hemställts, »att riksdagen ville medgiva, att t. f. vaktmästaren å tullverkets extra avlöningsstat Sven Robert Kihlbergs änka Julia Mathilda Kihlberg, född Jönsson, och hennes dotter Margit Elisabet tilldelas ett årligt understöd, motsvarande den pension, vartill de — efter avdrag av vissa avgifter till tullstatens enskilda pensionsinrättning — skulle varit från nämnda pensionsinrättning berättigade, därest Sven Robert Kihlberg vid sitt frånfalle varit ordinarie vaktmästare vid tullförvaltningen i Göteborg, att av det å tull-

verkets omkostnadsstat uppförda förslagsanslaget till diverse utgifter från och med den 1 juni 1922 utgå enligt de grunder, som i under nämnda år gällande reglemente för tullstatens enskilda pensionsinrättning föreskrives i fråga om pension till änkor och barn efter ordinarie befattningshavare vid tullverket».

På grund av vad i ärendet förekommit och under erinran, att riksdagen tidigare i några liknande fall medgivit understöd efter enahanda grunder som de här föreslagna, får riksdagen anmäla, att riksdagen med bifall till förevarande motion medgivit, att t. f. vaktmästaren å tullverkets extra avlöningsstat Sven Robert Kihlbergs änka Julia Mathilda Kihlberg, född Jönsson, och hennes dotter Margit Elisabet må tilldelas ett årligt understöd, motsvarande den pension, vartill de — efter avdrag av vissa avgifter till tullstatens enskilda pensionsinrättning — skulle varit från nämnda pensionsinrättning berättigade, därest Kihlberg vid sitt frånfalle varit ordinarie vaktmästare vid tullförvaltningen i Göteborg, att av det å tullverkets omkostnadsstat uppförda förslagsanslaget till diverse utgifter från och med den 1 juni 1922 utgå enligt grunder, som i det under nämnda år gällande reglemente för tullstatens enskilda pensionsinrättning föreskrivas i fråga om pension till änkor och barn efter ordinarie befattningshavare vid tullverket.

10:o) I en den 13 januari 1923 avlåten proposition nr 18 har Eders Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att förre kronojägaren i Björnhyttans bevakningstrakt av Grangärde revir Erik Gustaf Södersten må från statens domäners fond uppbära, utöver honom författningsenligt tillkommande pension, fyllnads-pension till sådant belopp, att båda pensionsbeloppen tillsammans uppgå för tiden från och med den 1 maj till och med den 30 juni 1922 till 790 kronor och för tiden från och med den 1 juli 1922 under Söderstens återstående livstid till 1,284 kronor, allt för år räknat.

Under hänvisning till av riksdagen tidigare fattade beslut i liknande ärenden får riksdagen, som icke funnit anledning till erinran mot Eders Kungl. Maj:ts förslag, anmäla, att riksdagen bifallit Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition.

Stockholm den 6 juni 1923.

Med undersätlig vördnad.